

Брюксел, 6 февруари 2026 г.
(OR. en)

6010/26

Междуинституционално досие:
2025/0555(COD)

COMPET 149	ECOFIN 153
IND 93	COH 19
MI 99	INDEF 50
CADREFIN 46	CULT 15
FIN 206	CYBER 46
RECH 46	JAI 156
ESPACE 22	DIGIT 31
CONSOM 37	DATAPROTECT 33
DUAL USE 7	FREMP 36
EDUC 30	RELEX 150
TELECOM 51	COPS 78
ENER 48	UD 22
ENV 92	AUDIO 16
CLIMA 46	PROCIV 17
AGRI 90	IPCR 10
TRANS 51	MAP 49
SAN 64	FISC 64
PHARM 10	CODEC 164
BIOTECH 6	IA 23
POLMIL 64	CSC 91
POLGEN 23	

БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Комитета на постоянните представители/Съвета

Относно: *Подготовка за заседанието на Съвета по конкурентоспособност (Вътрешен пазар, промишленост, научни изследвания и космическо пространство) на 26 февруари 2026 г.*

Регламент за създаване на Европейски фонд за конкурентоспособност: инструмент за стратегическа устойчивост за МСП и европейските вериги за създаване на стойност

– *Ориентационен дебат*

Приложено се изпраща на делегациите информационна бележка на председателството, озаглавена „Регламент за създаване на Европейски фонд за конкурентоспособност: инструмент за стратегическа устойчивост за МСП и европейските вериги за създаване на стойност“, с оглед на ориентационния дебат на заседанието на Съвета по конкурентоспособност на 26 февруари 2026 г.

**Европейски фонд за конкурентоспособност: инструмент за стратегическа устойчивост
за МСП и европейските вериги за създаване на стойност**

Европейските вериги за създаване на стойност в сектори от критично значение като чистите технологии, биотехнологиите и авангардните материали продължават да бъдат фрагментирани и зависими, което ограничава способността на ЕС да повиши своята устойчивост и да се конкурира в световен мащаб. Зависимостта на ЕС от доставчици от трети държави за конкретни компоненти се увеличава, особено по отношение на суровините и междинните ресурси, необходими за двойния преход¹. Най-критичният аспект е, че европейските иновации се сблъскват с „долината на смъртта“ – въпреки че ЕС постига отлични резултати при създаването на стартиращи предприятия, тези дружества са изправени пред недостиг на финансиране, когато се опитват да преминат от прототип към производство и да се разраснат. Тази липса на разрастване остава незапълнена от европейския частен рисков капитал, което принуждава новаторите с висок потенциал да продават на чуждестранни конкуренти, да се преместват или да са в застои, като по този начин промишленият капацитет на ЕС се прехвърля към трети държави². Това не само се оценява като значителна тежест за производителността на ЕС в сравнение със САЩ, но и значително ограничава способността на стратегическите сектори да разчитат на диверсифицирана европейска база от доставчици и да изграждат устойчиви вериги за създаване на стойност и конкурентоспособни екосистеми.

¹ Европейска комисия. (2024 г.). Годишен доклад от 2024 г. за единния пазар и конкурентоспособността (COM (2024) 77 final), стр. 14 – 16 (потвърждаване на трайните стратегически зависимости в чувствителни екосистеми); Европейска комисия. (2024 г.). Бъдещето на европейската конкурентоспособност – част А (Доклад на Марио Драги), стр. 42 – 45 (относно задълбочаващата се зависимост от доставчици извън ЕС за технологии от критично значение).

² Европейска комисия. (2024 г.). Бъдещето на европейската конкурентоспособност – част Б (Доклад на Марио Драги), раздел 2 „Преодоляване на изоставането в областта на иновациите“, стр. 58 – 60.

Европейският фонд за конкурентоспособност (ЕФК) представлява не само ново разпределение на бюджетните средства, но и стратегически политически лост. ЕФК има за цел да противодейства на разпокъсаността на финансовата среда на единния пазар. Като пряк отговор на „инвестиционната пропаст“, посочена в докладите на Драги и Лета, ЕФК възнамерява да консолидира финансовите инструменти в единна, съгласувана платформа за изпълнение³. Основната му промишлена цел е да се установи „плавен инвестиционен път“ за европейските дружества, включително чрез комбинация от подкрепа, основана на безвъзмездни средства, и инструменти за намаляване на риска, съобразени с различните етапи на растеж на дружествата. Чрез хармонизиране на правилата и централизиране на ресурсите ЕФК има за цел да даде възможност на МСП с висок потенциал или от критично значение да преминат директно от научни изследвания в предпазарен стадий към фазата на промишлено разрастване, без да се налага повторно подаване на заявления при противоречащи си регулаторни режими⁴. Поради това всеки компонент на политиката на ЕФК ще подкрепя специални действия за МСП с цел увеличаване на широкото участие на МСП в програмата. Освен това ЕФК ще разполага с целия набор от инструменти на бюджета на ЕС, за да отключи допълнителни публични и частни инвестиции по време на целия инвестиционен път.

Въпреки че ЕС успешно картографира стратегическите си зависимости, един критичен елемент остава нерешен за нашите вериги за създаване на стойност. Устойчивостта не се постига единствено чрез осигуряване на суровини или подпомагане на окончателното сглобяване (т.е. гигафабрики); необходимо е също така да се обърне внимание на „липсващото средно звено“ във веригата на доставки чрез насърчаване на стабилна екосистема от производители на компоненти, доставчици, новатори и доставчици на технологии – роли, изпълнявани предимно от МСП⁵. ЕФК ще насърчава създаването, сътрудничеството и разширяването на екосистемите за иновации и за частно финансиране и промишлените екосистеми. Някои от действията по линия на ЕФК, като например специфичните за сектора действия за МСП, лидерите в областта на технологиите в ЕС и инструментът за изграждане на вериги за създаване на стойност, имат за цел да се справят с този аспект.

³ Европейска комисия. (2024 г.). Политически насоки за следващата Европейска комисия за периода 2024 – 2029 г., стр. 10 – 11 (предложение за ЕФК като част от Пакта за чиста промишленост, за да се гарантира инвестиционен капацитет в стратегически технологии); Служба на Европейския парламент за парламентарни изследвания. (2025 г.). Европейски фонд за конкурентоспособност: общ преглед, стр. 2 (относно консолидирането на съществуващите инструменти).

⁴ Европейска комисия. (2024 г.). Бъдещето на европейската конкурентоспособност – част Б (Доклад на Марио Драги), раздел 5, стр. 280 – 285 (относно необходимостта от рационализиране на финансирането от лабораторията към фабриката и избягване на регулаторните пречки).

⁵ Европейска комисия. (2021 г.). Работен документ на службите на Комисията: Стратегически зависимости и капацитет (SWD (2021) 352 final), стр. 14 – 16 (изтъкване на факта, че зависимостите често произтичат от специфични сегменти на веригата на доставки, доминирани от чуждестранни МСП).

Устойчивостта зависи от цялата промишлена екосистема, а не само от отделни водещи предприятия. Поради това малките и средните новатори могат и трябва да бъдат основна част от веригата за създаване на стойност. Те предоставят нишови решения в ключови възли от веригата за създаване на стойност, гъвкави са при кризи, имат ключова роля и могат да допринесат за диверсификацията, като предоставят алтернативни решения на вноса⁶. Освен това в секторите, характеризиращи се с бързо технологично обновяване, скоростта е решаващ фактор за конкурентоспособността. ЕФК трябва да играе решаваща роля за приспособяването към гъвкавостта и бързината, които се изискват от бързо развиващите се дружества, като гарантира, че ЕС няма да продължи да губи най-иновативните си активи в полза на конкуренти от трети държави, които предлагат по-бърз и по-опростен достъп до капитал.

Делегациите се приканват да коментират следните насочващи въпроси:

- Как можем да гарантираме, че широкомащабните инвестиционни проекти ефективно интегрират европейските МСП в своите вериги на доставки, като гарантират, че нашата промишлена екосистема остава стабилна?
- Как ЕФК може да гарантира, че инструментите за намаляване на риска ефективно привличат частен капитал със същата гъвкавост като конкурентите от трети държави и без дългосрочна зависимост от публични субсидии, като по този начин се осигурява „безпроблемният инвестиционен път“, необходим на МСП, за да оцелеят в „долината на смъртта“?

⁶ JRC, 2023 г. Полупроводници в ЕС, Обобщен документ за дейностите на Европейската експертна група по полупроводниците (относно начина, по който целенасочените мерки на политиката могат да засилят конкурентоспособността на ЕС в сектора на полупроводниците, по-специално чрез подкрепа за МСП, нишови участници и пилотни линии, подобрен достъп до производствена инфраструктура и по-силна интеграция по веригите за създаване на стойност)